

מעקב אחר פסיקה לתאריכים 24.03.2018 - 03.04.2018

1. **ת"צ (מרכז) 67739-12-14 דוד בן שושן נ' מנורה חברה לביטוח בע"מ (פורסם בנבו 27.03.2018). בית המשפט המחוזי מרכז – לוד, מפי השופטת אסתר שטמר:**

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד דחה את הבקשה לאשר תובענה ייצוגית נגד חברת "מנורה חברה לביטוח בע"מ", שהוגשה בגין הטענה שזו נמנעה שלא כדין משלם תגמולי ביטוח עבור צלקות שנגרמו בתאונות, בתואנה שהפוליסות אינן חלות על צלקות, קרי על נכויות אסתטיות. עילות התביעה שנמנו בבקשת האישור היו הפרת חוזה הביטוח, הפרת חוק חוזה הביטוח,¹ הפרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח),² והן הטעיה והפרת חובת תום הלב. הסעד המבוקש היה תשלום תגמולי ביטוח בהתאם לאחוז הנכות שנקבע (גם עבור הצלקות) כנגזר מסכום הביטוח המלא כקבוע בפוליסות. המבקשים טענו שפרשנות נכונה של הפוליסות מחייבת את מנורה לשלם בגין כל נכות לצמיתות שנבעה מהתאונה, לרבות צלקות אסתטיות.

המשיבה טענה שיש לדחות את הבקשה בין היתר מהטעם שלא הוכחה קיומה של קבוצה בהיקף המצדיק ניהול תובענה ייצוגית. מנורה הביאה נתוני מדגם שערכה ביחס לדחיית תביעות לפי הפוליסות המדוברות אשר הראו שמדובר בתביעות ספורות בלבד בכל התקופה הרלוונטית. בתגובה טענו המבקשים שאין לקבל את טענת מנורה בדבר היעדרה של קבוצה ובנוסף טענו שהבדיקה שערכה החברה הינה שטחית ומדגמית ושנתונייה אינם תואמים את נתוניהם.

התובענה נדחתה משני טעמים: היעדר עילה ואי-עמידה בתנאי סעיף 8 לחוק תובענות ייצוגיות³ היות שהתביעה אינה הדרך היעילה לטיפול בקבוצה שהינה קטנה ומובחנת ובעלת שונות המצדיקה דווקא בחינה פרטנית של עילת התביעה ביחס לכל פרט.

ביחס לעילה, בית המשפט בחן אם צלקת רגילה פוגעת בכושר פעולתו של האיבר, ובעניין זה העור המצולק, שכן רק במצב כזה יינתן כיסוי, לפי הגדרת הנכות שבפוליסות. בעוד מנורה הביאה מספר מומחים בעניין, המבקשים נמנעו מלצרף חוות דעת בנושא בטענה שמדובר בשאלה פרשנית בלבד. השופטת פסקה שמדובר בעניין מקצועי-רפואי שמחייב הגשה של חוות דעת רפואית.⁴ לכן, בהיעדר חוות דעת מומחה התומכת בעמדת המבקשים, קבעה השופטת כי יש לקבל את חוות הדעת של המומחה מצד המשיבה, שלא נסתרה, לפיה צלקת "רגילה" שלא אובחנה כצלקת שמכאיבה או מפריעה לנפגע, אינה פוגעת בכושר הפעולה של העור ולפיכך אינה נכללת בפוליסה. בשולי הדברים ייאמר שהמבקשים ניסו להסתמך על הסדר פשרה שהושג בתיק דומה,⁵ אך השופטת הבהירה שהמקרים אינם זהים וממילא במהותה פשרה היא ניהול וקניית סיכונים של הצדדים ולכן אין ללמוד ממנה הלכה.

בנוסף כאמור, קבעה השופטת כי תובענה ייצוגית איננה הדרך היעילה לניהול ההליך בנסיבות העניין. בית המשפט בחן את נתוני הבדיקה הן של המבקשים והן של המשיבה אשר ערכה בדיקה פנימית לפי מדגם של המקרים שבהם נדחו תביעות לפי הפוליסות המדוברות, ומצא כי מספר התביעות שבהן נדחתה תביעת

¹ חוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981.

² חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), תשמ"א-1981.

³ חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006.

⁴ ת"צ (מחוזי נצ') 30269-02-13 מיכל עמאר נ' פלאפון תקשורת בע"מ (פורסם בנבו, 30.01.2014) שם ביהמ"ש דחה בקשה לאשר כייצוגית תובענה שעניינה תקלה שאירעה ברשת התקשורת של חברת פלאפון שכן בהיעדר חוות דעת מקצועית בנוגע לתקלה, המבקשת לא הוכיחה לכאורה את עילת התביעה כנגד המשיבה וגם לא עומדת לה עילה חוזית.

⁵ ת"צ (מחוזי מרכז) 26803-02-14 זנזורי נ' כלל חברה לביטוח בע"מ (פורסם בנבו, 01.06.2016) שם ביהמ"ש אישר הסדר הפשרה לפיו התחייבה המשיבה לפצות את חברי הקבוצה בפיצוי חד פעמי בגין נכות אסתטית צמיתה שנגרמה עקב תאונת העבודה, בשיעור של מוציאת מאחוזי הנכות האסתטית הצמיתה שנקבעה להם על ידי המוסד לביטוח לאומי, מתוך סכום הביטוח הנקוב ברשימה למקרה של נכות מלאה ומוחלטת לצמיתות.

מבוטח בגין צלקת אסתטית קטן, ועומד, לכל היותר על תביעות ספורות בכל התקופה הרלוונטית וכי גם לגבי מקרים אלו, ייתכנו סיבות נוספות לדחיית התביעות.

השופטת התייחסה לטיעוני המבקשים שניסו לתקוף את בדיקתה הפנימית של המשיבה מנורה דרך ס' 31 לחוק חוזה הביטוח,⁶ הקובע שתקופת ההתיישנות של תביעה לתגמולי ביטוח היא שלוש שנים לאחר שקרה "מקרה הביטוח". המבקשים העלו את השאלה: החל מאיזו שנה לבדוק את התביעות שהוגשו? כאשר לטענתם המועד הרלוונטי להתיישנות הוא 3 שנים ממועד התגבשות הנזק, ולא ממועד קרות התאונה.⁷ בפסקי דין רבים עמדו בתי המשפט על הקושי הפרשני והצורך בהתדיינויות סביב הטכניקה החקיקתית שנבחרה להסדרת סוגיית ההתיישנות בחוזי ביטוח.⁸ ההלכה המנחה לעניין זה נקבעה בפסק הדין בעניין ציבלין,⁹ בהתאמה פרשנית להלכה המנחה בעניין משמר,¹⁰ ולפיה ביחס לביטוחי אחריות, עד להגשת התביעה יש חפיפה בין תקופת ההתיישנות של תביעת הנזק לבין תקופת ההתיישנות של תביעת תגמולי הביטוח, בעוד שמרגע הגשת תביעת הנזק עומדות לרשות המבוטח שלוש שנים להגיש את תביעתו לתגמולי הביטוח. פסיקה זו תואמת מגמה כללית בפסיקה בנושא, במסגרתה מפורשת תקופת ההתיישנות כך שמשך ההתיישנות יהיה ברור, וודאי, ולא מותנה בגורמים משתנים שאינם בשליטת הצדדים. בפסיקה הובהר שהמועד לצורך מירוץ ההתיישנות הוא המועד הראשון שבו היה התובע יכול לדעת על הנזק שנגרם לו, גם אם נתונים אחרים כמו שיעור הנזק, גובה הנכות ומידת הפגיעה טרם הובהרו.¹¹

על אף כל אלה, בענייננו המבקשים לא עתרו לגילוי מסמכים מאת מנורה באופן שיבהיר את התקופה שעליה התבססה בבדיקתה הפנימית. ניכר שבית המשפט ראה בכך טעם להחלשת טענתם. כמו כן, בית המשפט קבע שגם אם תתקבל עמדת המבקשים בנושא והתקופה שנבחנה הייתה צריכה להיות ארוכה יותר, עדיין לא יהיה בכך כדי לסייע להם הואיל ומדובר במספר מקרים בודדים (כ-25 מקרים לתקופה של 3 שנים). בית המשפט הוסיף וקבע שמכיוון שמדובר בפגיעות גופניות יש צורך להוכיח את עילת התביעה לגבי כל אחד מחברי הקבוצה (אם נפגע בתאונה, אם נגרמה לו צלקת, אם הצלקת פוגעת בכושר פעולתו של האיבר וכו') באופן שיקשה על איחוד הפרטים לכדי קבוצה אחת הומוגנית. בהינתן כל זאת, קבע בית המשפט כי יעיל יותר לבחון את תביעת חברי הקבוצה באופן של תביעות נפרדות ולא כתובעה ייצוגית.

⁶ חוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981.

⁷ סעיף 31 בחוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981.

⁸ וראו למשל ע"א 3812/91 ג'רייס נ' "אריה" חברה ישראלית לביטוח בע"מ, פ"ד (מח)3 441 (1994): בית המשפט העליון נדרש להכריע בשאלה האם המונח "תביעה" בס' 31 לחוק חוזה הביטוח מתייחס לתביעה משפטית או לדרישה המופנית נגד המבוטח. העליון הכריע שמדובר במונח "תביעה" בס' 31 לחוק, הוא מתייחס לתביעה משפטית, וזאת בניגוד למשמעות המונח בהוראות אחרות של החוק; ראו גם דני"א 5916/02 "משמר" – חברה לשמירה ביטחון ושירותים בע"מ נ' קסטיאל (פורסם בנבו, 18.09.2002): בית המשפט העליון הצביע על הבעייתיות בכך שהמונח "הצד השלישי" בס' 70 בחוק חוזה הביטוח מכווין לניזוק ולא למבטחת כפי שמקובל בהודעת צד ג'.

⁹ ע"א (מרכז) 16818-08-09 ציבלין אייל 1997 בע"מ נ' אריה חברה לביטוח בע"מ (פורסם בנבו, 15.03.2010): ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום אשר דחה על הסף מחמת ההתיישנות תביעת שיפוי שהגישה המערערת נגד המבטחת. הערעור נסב בשאלת דרך חישוב תקופת ההתיישנות בתביעות שיפוי מכוח ביטוח אחריות.

¹⁰ ע"א 6945/98 "משמר" – חברה לשמירה בטחון ושירותים בע"מ נ' קלר קסטיאל, נו(5) 170 (2002): שם קבע בית המשפט העליון שמניין הימים להתיישנות התביעה הביטוחית לפי סעיף 70 לחוק הוא 7 שנים ממועד היווצר העילה הניזוקת, קרי התאונה, ולא ממועד הגשת התביעה הניזוקת.

¹¹ ע"א (חי) 1768/00 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' שטרית דוד (פורסם בנבו, 28.08.2001): ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום לגבי המועד המהווה את "מקרה הביטוח" לצורך מניין תקופת ההתיישנות

2. ת"צ (נצ"י) 54372-11-17 יצחק מלק נ' עיריית צפת (פורסם בנבו, 28.03.2018). בית המשפט המחוזי
בנצרת, מפי השופט עאטף עיילבוני:

מדובר בשתי בקשות לאישור תובענה ייצוגית, בהן עלתה הטענה כי המשיבה, עיריית צפת, גבתה מתושביה הוצאות גבייה ואכיפה שלא כדין. המשיבה הגישה בקשה מכוח סעיף 7 לחוק תובענות ייצוגיות, למחוק את בקשת האישור המאוחרת [להלן: **בקשת מלק**] מן הטעם שהוגשה חודשיים לאחר המוקדמת [להלן: **בקשת בקרי**], עם עילת תביעה זהה וחברי קבוצה זהים. המבקשים בבקשת האישור המאוחרת טענו מנגד, כי העובדה שביצעו פנייה מוקדמת לעירייה, לפני הפנייה המוקדמת בבקשה המוקדמת, הופכת את בקשתם ל"ראשונה בפועל בתור". בית המשפט המחוזי בנצרת הורה על מחיקת בקשת האישור המאוחרת [בקשת מלק] המתנהלת בתיק והותרת בקשת האישור המוקדמת בלבד.¹²

הדיון עסק בעיקרו בשאלה איזו מבין הבקשות גוברת וצריכה להיחשב "**ראשונה בתור**" לצורך ניהול הליך של תובענה ייצוגית נגד עיריית צפת. סוגיה זו מוסדרת בסעיף 7(ב) לחוק תובענות ייצוגיות, המקנה לבית המשפט שיקול דעת בבחינת בקשות אישור שמעוררות שאלות זהות או דומות או כאשר הקבוצה דומה או זהה, למחוק אחת או לאחד את הדיון בהן. בפסיקה של בית המשפט העליון בעניין *גולדשמידט*,¹³ קבעה הנשיאה חיות שלבית המשפט הבוחן בקשות אישור באותו הנושא קיים שיקול דעת רחב בשאלה אם לאחדן או למחוק אחת מהן. תכליתו של שיקול דעת שיפוטי זה היא כפולה: הן שעניינה של הקבוצה הרלוונטית ינוהל בדרך הטובה והיעילה ביותר האפשרית¹⁴ והן יעילות הדיון והמערכת השיפוטית.¹⁵ בעניין *דבח*¹⁶ נקבע עיקרון לפיו לבקשה המוקדמת בכורה אלא אם לא נרשמה כנדרש בפנקס התובענות הייצוגיות ואז בית המשפט יבחן באופן מהותי אילו מהתובענות עדיפה, בשים לב לתכליות ס' 7 האמור. יחד עם זאת, באותו עניין נפסק גם שכאשר מגיש הבקשה יודע שהוגשה באותו עניין בקשה אחרת קודם לכן, אף אם לא נרשמה כראוי בפנקס, יש לבחון אם הפר את חובת תום הלב.

נימוקיו העיקריים של בית המשפט לעניין העדפת בקשת האישור המוקדמת ומחיקת בקשת האישור המאוחרת היו:

ראשית, **שיהוי** של חודשיים בהגשתה של הבקשה המאוחרת, הגם שכבר שבוע לאחר הגשת בקשת האישור הראשונה התריאו בפני המשיבה על כך שפנייתם היא "הראשונה בתור". המבקשים בבקשה המאוחרת נסמכו על פסיקת העליון בעניין *מי הגליל נ' יונס*,¹⁷ שם נקבע כי ככלל, בתובענה ייצוגית נגד רשות מנהלית יש להקדים פנייה לרשות והעדר פניה תילקח בחשבון בעת פסיקת גמול ושכר טרחה. לטענתם, יש להסיק מההכרעה בעניין *מי הגליל* גם לשאלת ההכרעה בין התובענות, כך שהבחירה תיעשה לפי הפנייה המוקדמת טרם הגשת בקשת האישור, ומכיוון שמבקשי הבקשה המאוחרת פנו קודם לעירייה – בקשתם עדיפה על פני הבקשה המוקדמת. בפרט, המבקשים בבקשה המאוחרת ביקשו להסתמך על הערת אגב של השופט מלצר, שלדבריו פנייה מוקדמת, ככל שלא תענה בחיוב בתוך פרק הזמן הקצוב או תסורב, תוכל להיות

¹² ת"צ (נצ"י) 42101-09-17 **עלי בקרי נ' עיריית צפת** (פורסם בנבו, 18.09.2017) בעניין זהה
¹³ ע"א 5583/16 **יאיר גולדשמידט נ' אסם השקעות בע"מ** (פורסם בנבו, 03.08.2016) בעניין עסקת מיזוג בין חברת אסם לבין חברת ייעוד שהוקמה ע"י חברת נסטלה, כאשר נטען לגבי שהיא מקפחת את מחזיקי המניות מהציבור סביב מיזוג זה הוגשו בהפרש של מספר דקות שלוש בקשות לאישור תובענה ייצוגית.
¹⁴ רע"א 6208/15 **באייר ישראל בע"מ נ' טייטלר** (פורסם בנבו, 26.11.2015) בעניין שתי בקשות לתובענות ייצוגיות שהוגשו נגד החברות "באייר ישראל" ו"פריגו" בטענה להסתרת מידע בנוגע לסיכונים הכרוכים בשימוש בגלולות למניעת הריון מסוג "יסמין" ו"יאז"
¹⁵ ע"א 5503/11 **אליהו דבח נ' מירון דינרי** (פורסם בנבו, 18.01.2012) בעניין שתי בקשות לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד חברת "בוק" בגין עמלה שבה מחויבים לקוחותיה מקום שהתשלום עבור שירותיה נעשה דרך חברת בנק הדואר, כאשר מבקשי אחת הבקשות לא הודיעו על הגשתה למנהל בתי המשפט לפי סעיף 6 לחוק תובענות ייצוגיות
¹⁶ שם.
¹⁷ ע"מ 2978/13 **מי הגליל - תאגיד והביוב האזורי בע"מ נ' יוסף אחמד יונס** (פורסם בנבו, 23.08.2015) בעניין ערעור על פסק דין של בית המשפט המחוזי שבו נדחתה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד המערכת בשל חדילתה.

מובאת בחשבון כראשונה בפועל בתור, אל מול תובענה ייצוגית דומה וקודמת שהוגשה לבית משפט. השופט עיילבוני העמיד את המבקשים על טעותם ופירט את הפרשנות הנכונה לאותה הערה של השופט מלצר. השופט הסביר שרק אם מגיש בקשה לאישור לא פנה קודם לכן לרשות, אז בשל הפנייה המוקדמת של הבקשה המאוחרת, היא תוכל להיחשב "ראשונה בפועל בתור". כמו כן, בית המשפט הבהיר כי חידושה של הלכת מי הגליל הינו בכך שקבעה עקרונית שבמצב שבו לא נעשתה פנייה מוקדמת לרשות – יופחת שכר הטרחה ואף יישלל לעיתים לחלוטין.

שנית, בית המשפט נתן משקל לכך שבקשת האישור המוקדמת נמצאת **בשלבי משפט מתקדמים**, לקראת הסכמות בין הצדדים בדבר הגשת הודעת חדילה מוסכמת. דחיית הבקשה בשלב זה עלולה לפגוע ביעילות ולגרום לבזבוז זמן שיפוטי יקר, וזאת כאמור בניגוד לתכלית השנייה שעומדת בבסיס סעיף 7.18¹⁸

---

¹⁸ דנ"מ 5519/15 יוסף אחמד יונס נ' מי הגליל – תאגיד המים והביוב האזורי בע"מ (פורסם בנבו, 30.08.2017): הוחלט על קיום דיון נוסף בפסק הדין בעניין עע"מ 2978/13 בשאלת חובת הפנייה המקדימה שנקבעה בעניין תובענות ייצוגיות לפי פרט 11 לתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות. דיון זה טרם התקיים.